

Impacts of Management Ability on of Financial Statement Comparability

Mahdi Khazaei*
Hasan Zalaghi (Ph.D)**
Abbas Aflatooni (Ph.D)***

Abstract

Objective: This study examines the impacts of management ability on financial statement comparability in 120 firms listed in the Tehran Stock Exchange, during 2005-2017.

Method: In this study, the measure developed by Demerjian et al. (2012) was used to assess management ability, and the measure introduced by DeFranco et al. (2011) was used to specify accounting comparability. Panel data and multivariate regression models were taken to test the study hypothesis and analyze the results. Also, two alternative proxies for financial statement comparability were specified to re-test the hypothesis.

Result: Findings from the above tests verified the findings of the study showing that the management ability has positively significant impact on financial statement comparability.

Conclusion: This study suggests that firms can improve their financial statement comparability by employing higher quality managers.

Keywords: *Comparability, Management Ability, Managerial Efficiency.*

Citation: Khazaei, M., Zalaghi, H., Aflatooni, A. (2019). The impact of managerial ability on financial statement comparability. *Journal of Accounting Knowledge*, 37(2), 21-42.

* Ph.D. Student in Accounting, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

** Assistant Professor of Accounting, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

** Assistant Professor of Accounting, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

Corresponding Author: Hasan Zalaghi (Email: zalaghi@basu.ac.ir)

Submitted: 15 April 2018

Accepted: 27 February 2019

DOI: 10.22103/jak.2019.11966.2666

تأثیر توانایی مدیریت بر میزان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

مهدی خزائی*

دکتر حسن زلقی**

دکتر عباس افلاطونی***

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، بررسی تأثیر توانایی مدیر بر ویژگی قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در ۱۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۶ است.

روش: در این پژوهش برای سنجش توانایی مدیریت، از الگوی **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲)** و به منظور سنجش قابلیت مقایسه، از الگوی **دیفرانکو و همکاران (۲۰۱۱)** استفاده شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه پژوهش از الگوی رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. همچنین، به عنوان آزمون‌های تکمیلی، از دو معیار جایگزین برای سنجش قابلیت مقایسه استفاده شده و الگوی اصلی مجدداً برآورد گردیده است. نتایج آزمون‌های تکمیلی، یافته‌های پژوهش را تأیید می‌کنند.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد که توانایی مدیریت، تأثیر مثبت و معناداری بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد.

* دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

** استادیار حسابداری، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

*** استادیار حسابداری، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

نویسنده مسئول مقاله: حسن زلقی (Email: zalaghi@basu.ac.ir).

تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۲/۸

تاریخ دریافت: ۹۷/۱/۲۶

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان دریافت که شرکت‌ها می‌توانند با به کارگیری مدیران تواناتر، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تقویت کنند.

واژه‌های کلیدی: قابلیت مقایسه، توانایی مدیریت، کارایی مدیر، مدیریت سود.

مقدمه

در این پژوهش بررسی می‌شود که توانایی مدیریت چگونه قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. انتظار می‌رود که مدیران تواناتر به دلیل شناخت بهتر شرکت و به تبع آن قضاوت‌ها و برآوردهای دقیق‌تر، اطلاعات مالی با کیفیت‌تری را گزارش کنند. به تبعیت از **دمرجیان^۱ و همکاران (۲۰۱۳)**، گزارشگری زمانی با کیفیت تلقی می‌شود که عملکرد مالی شرکت را به صورت دقیق منعکس کند. مطالعات متعددی تأثیر مدیران بر عملکرد شرکت‌ها را بررسی کرده‌اند. برای مثال در حوزه مالی، نتایج مطالعات متعددی حاکی از آن است که مدیر عامل، نقش مؤثری بر روی تصمیمات مختلف و عملکرد شرکت دارد. (مانند **گراهام^۲ و همکاران، ۲۰۱۱**؛ **کاپلن^۳ و همکاران، ۲۰۱۲**). در پژوهش‌های حسابداری، **بامبر^۴ (۲۰۱۰)** بیان می‌کند که مدیران مختلف در اولویت‌بندی در افشای اطلاعات سلیقه‌های مختلفی دارند. **دایرننگ^۵ و همکاران (۲۰۱۰)** بیان می‌کنند که برخی مدیران از نظر مالیات دیدگاه جسورانه‌تری دارند و در نتیجه نرخ مؤثر مالیات شرکت را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در مورد گزارشگری مالی، **جی^۶ و همکاران (۲۰۱۱)** بیان می‌کنند که سبک منحصر به فرد مدیران، سیستم حسابداری را تحت تأثیر قرار می‌دهد. برخی از مدیران جسورتر از سایرین هستند و این موضوع سود گزارش شده شرکت را تحت تأثیر قرار می‌دهد (**دمرجیان و همکاران، ۲۰۱۳**). در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند نسبت به مدیران مختلف تأثیرپذیر باشد.

در حالی که پژوهش‌های پیشین در زمینه قابلیت مقایسه، بیشتر بر روی ویژگی‌هایی از قبیل مدیریت سود، کیفیت حسابداری و هزینه سرمایه تمرکز کرده‌اند (**کیا و صفری گرایلی، ۱۳۹۶**؛ **محمدی خشوئی و همکاران، ۱۳۹۴**)، در پژوهش حاضر تأثیر توانایی

مدیریت بر قابلیت مقایسه بررسی می‌شود. به منظور اندازه‌گیری توانایی مدیریت از امتیاز توانایی مدیریت حاصل از الگوی **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲)** استفاده می‌شود. مطابق این الگو، ابتدا کارایی کل شرکت اندازه‌گیری می‌شود؛ به این صورت که شرکت‌های کارا تر آنهایی هستند که با مقدار مشخصی از ورودی، درآمد بیشتری ایجاد می‌کنند. الگوی مذکور کل کارایی را به دو دسته ویژگی‌های مختص شرکت و مدیر تقسیم می‌کند. مدیر می‌تواند از طریق پیش‌بینی تقاضای آتی و روند صنعت بر کارایی تأثیرگذار باشد. انتظار می‌رود که مدیر توانا تر، شناخت و دانش بیشتری در مورد شرکت، مشتریان و محیط کلان اقتصادی داشته باشد و در نتیجه بتواند بر آورد بهتری از اقلام تعهدی داشته باشد. مدیر توانا همچنین می‌تواند درک بهتری در ارتباط با استانداردهای پیچیده‌تر داشته و آن‌ها را به درستی اجرا کند (**دمرجیان و همکاران، ۲۰۱۳**).

بر آورد دقیق تر اقلام تعهدی به معنای آن است که سود گزارش شده و به صورت کلی گزارشگری مالی با کیفیت تر بوده و وقایع اقتصادی را به صورت دقیق تری منعکس می‌کند. انعکاس وقایع اقتصادی، در واقع همان عملکرد سیستم حسابداری است که در قالب سود حسابداری گزارش شده و محصول مستقیم سطح مدیریت سودی است که شرکت، درگیر آن است. بنابراین، در یک شرکت، سطح پایین مدیریت سود باعث تقویت رابطه بین وقایع اقتصادی و ارقام گزارش شده در صورت‌های مالی می‌شود و این امر موجب افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین شرکت‌های مختلف خواهد شد (**رأس^۷ و همکاران، ۲۰۱۶**). از آن جایی که نتایج پژوهش‌های پیشین حاکی از رابطه معنادار بین توانایی مدیریت و مدیریت سود (**مانند دمرجیان و همکاران، ۲۰۱۳**)، و رابطه بین مدیریت سود و قابلیت مقایسه (**رأس و همکاران، ۲۰۱۶**؛ **سان^۸، ۲۰۱۶**) است؛ می‌توان انتظار داشت که توانایی مدیریت با قابلیت مقایسه، رابطه معناداری داشته باشد. برای اندازه‌گیری قابلیت مقایسه از الگوی **دیفرانکو^۹ و همکاران (۲۰۱۱)** استفاده شده است. بر اساس الگوی مذکور اگر شرکت‌ها ارقام حسابداری یکسانی را برای وقایع اقتصادی یکسان و ارقام حسابداری

متفاوتی را برای وقایع اقتصادی متفاوت گزارش کنند، شاهد صورت‌های مالی قابل مقایسه خواهیم بود.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند در جهت غنی‌سازی ادبیات حوزه قابلیت مقایسه و توانایی مدیریت سودمند باشد. در این پژوهش، با تبیین یک رابطه مثبت و معنادار بین توانایی مدیریت و قابلیت مقایسه، روشی برای بهبود قابلیت مقایسه پیشنهاد می‌شود. مدیران توانا تر در تصمیم‌گیری‌های عملیاتی می‌توانند با برآوردهای صحیح‌تر موجب بهبود کیفیت گزارشگری مالی و انعکاس دقیق‌تر وقایع اقتصادی نسبت به سایر شرکت‌های فعال در محیط اقتصادی مشابه شوند. این یافته‌ها برای هیئت مدیره در تحلیل هزینه و منفعت مدیران اهمیت دوچندان دارد، چرا که توانایی مدیر نه تنها عملیات شرکت، بلکه کیفیت گزارشگری مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، و به نوبه خود هزینه سرمایه و قیمت سهام را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در ادامه، به مبانی نظری و پیشینه پژوهش اشاره شده و پس از بیان فرضیه، در بخش روش‌شناسی به تعریف الگو و متغیرهای پژوهش، جامعه و نمونه تحت بررسی، و نحوه تحلیل الگوها پرداخته شده و در پایان نتایج آماری بیان و تفسیر شده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

پژوهشگران حسابداری، صورت‌های مالی را ترسیم وقایع اقتصادی با استفاده از ارقام حسابداری می‌دانند (دیفرائکو و همکاران، ۲۰۱۱). با این برداشت، زمانی دو شرکت، صورت‌های قابل مقایسه‌ای خواهند داشت که نحوه این ترسیم یکسان باشد. به عبارت دیگر، اگر شرکت‌ها ارقام حسابداری یکسانی را برای وقایع اقتصادی یکسان و ارقام حسابداری متفاوتی را برای وقایع اقتصادی متفاوت گزارش کنند؛ شاهد صورت‌های مالی قابل مقایسه خواهیم بود. رعایت ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی می‌تواند تا حدی به بهبود قابلیت مقایسه کمک کند. به عنوان مثال، زمانی که شرکت‌های مختلف برای انعکاس رویدادی یکسان، ویژگی ارائه صادقانه را رعایت کنند؛ درجه‌ای از قابلیت مقایسه به دست می‌آید. با وجود این، یک رویداد اقتصادی می‌تواند به صورت صادقانه، اما به

روش های مختلف ارائه گردد. مجاز دانستن روش های حسابداری متفاوت برای انعکاس یک رویداد اقتصادی یکسان، قابلیت مقایسه را کاهش می دهد (هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا، ۲۰۱۰). به طور کلی، عدم قابلیت مقایسه می تواند ناشی از اصول پذیرفته شده عمومی حسابداری، نحوه به کارگیری این اصول توسط شرکت ها و ساختار معاملات باشد (کیم^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). شرکت ها می توانند ساختار معاملات خود را به نحوی تنظیم کنند که ویژگی هایی را نشان دهد که منجر به روش حسابداری موردنظر گردد. شرکت ها می توانند رویه های حسابداری متفاوتی را که توسط استانداردهای حسابداری مجاز دانسته شده است، انتخاب کنند یا درباره برآورد اقلام تعهدی قضاوت کنند. چنین انتخاب هایی می تواند موجب پایین آمدن قابلیت مقایسه شود. طبیعتاً تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری سعی دارند استانداردها را به گونه ای تهیه کنند که منجر به افزایش قابلیت مقایسه شود. افزون بر آن، سایر ویژگی های کیفی مطرح شده در بیانیه مفهومی شماره ۸ هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا نیز چنین هدفی دارند. با وجود این، انتظار می رود که صورت های مالی شرکت ها تفاوت قابل ملاحظه ای در میزان قابلیت مقایسه داشته باشند (کیم و همکاران، ۲۰۱۳).

در پژوهش های پیشین رابطه بین توانایی مدیریت و قابلیت مقایسه به صورت مستقیم بررسی نشده است. با این حال، با توجه به این که قابلیت مقایسه می تواند تحت تأثیر مدیریت سود قرار گیرد (رأس و همکاران، ۲۰۱۶) و مدیریت سود نیز با توانایی مدیریت رابطه معنی دار دارد (دمرجیان و همکاران، ۲۰۱۷)، می توان از ادبیات پیرامون رابطه توانایی مدیریت و مدیریت سود، و همچنین رابطه مدیریت سود با قابلیت مقایسه حسابداری استفاده کرد.

در مورد پیشینه مربوط به توانایی مدیریت، بخش عمده ای از پژوهش های پیشین به بررسی رابطه توانایی مدیریت و کیفیت سود پرداخته اند. از لحاظ نظری توانایی مدیریت با کیفیت اقلام تعهدی، رابطه مستقیم دارد. هر چه تخمین ها و قضاوت های مدیران در مورد

اقدام تعهدی دقیق‌تر باشد، کیفیت این اقدام بالاتر خواهد بود. مدیران با توانایی بالا، با کسب شناخت بهتر و سریع‌تر از شرکت و صنعت، توانایی تخمین و قضاوت بالاتری در مورد اقدام تعهدی دارند. بنابراین، انتظار می‌رود در شرکت‌هایی که در آن‌ها توانایی مدیران بالاتر است، کیفیت اقدام تعهدی نیز بالاتر باشد (بزرگ اصل و صالح‌زاده، ۱۳۹۳). در ادامه به برخی از پژوهش‌های تجربی در این زمینه اشاره می‌شود. **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۷)** رابطه بین توانایی مدیریت و هموارسازی سود را بررسی کردند. آنان از اقدام تعهدی اختیاری به عنوان یکی از معیارهای هموارسازی سود استفاده کرده و به این نتیجه رسیدند که مدیران تواناتر به صورت مؤثرتری هموارسازی سود انجام می‌دهند. **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۳)** تأثیر توانایی مدیریت بر چهار ویژگی کیفیت سود شامل تجدید ارائه صورت‌های مالی، پایداری سود، کیفیت اقدام تعهدی و میزان خطای برآورد در مطالبات مشکوک‌الوصول را بررسی کردند. نتایج آنان حاکی از این است که میزان توانایی مدیریت با هر یک از چهار ویژگی ذکر شده رابطه مثبت دارد. در پژوهش‌های داخلی، **منصورفر و همکاران (۱۳۹۴)** دریافتند که رابطه مثبت و معنادار بین توانایی مدیریت و کیفیت اقدام تعهدی وجود دارد.

در مورد پیشینه مربوط به رابطه مدیریت سود و قابلیت مقایسه، **رأس و همکاران (۲۰۱۶)** بیان می‌کند که مدیریت سود تعهدی یکی از عوامل بالقوه‌ای است که قابلیت مقایسه ارقام حسابداری شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. مدیریت سود در حسابداری، شامل تغییر گزارش‌های مالی جهت گمراه ساختن سهامداران درباره عملکرد اساسی سازمان یا تحت تأثیر قرار دادن پیامدهای قراردادی است که وابسته به ارقام حسابداری گزارش شده است (هیلی^۱، ۱۹۹۹). هدف مدیریت سود، اگر به قصد فرصت‌طلبانه انجام شود، برآورده کردن اهداف شخصی مدیران است که مطابق تئوری نمایندگی، این اهداف در بسیاری از موارد با منافع سهامداران در تضاد است. عملکرد سیستم حسابداری انعکاس وقایع اقتصادی است، و این عملکرد، که در قالب سود حسابداری گزارش می‌شود، محصول مستقیم سطح

مدیریت سودی است که شرکت در گیر آن است، در نتیجه، سطح بالای مدیریت سود در یک شرکت موجب تضعیف رابطه بین وقایع اقتصادی و ارقام گزارش شده در صورت‌های مالی می‌شود، که این امر باعث کاهش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین شرکت‌های مختلف خواهد شد. در صورتی که سایر شرکت‌ها نیز در گیر مدیریت سود باشند، کاهش قابلیت مقایسه تشدید خواهد شد (رأس و همکاران، ۲۰۱۶). پژوهش‌های تجربی پیشین نیز حاکی از وجود رابطه منفی و معنادار بین قابلیت مقایسه و مدیریت سود حسابداری است (رأس و همکاران، ۲۰۱۶؛ سان، ۲۰۱۶؛ کاوادا^{۱۲}، ۲۰۱۴؛ کیا و صفری گرایلی، ۱۳۹۶).

با توجه به مبانی نظری پژوهش و پیشینه آن، در این پژوهش فرض می‌شود که توانایی مدیریت بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تأثیر داشته باشد. بنابراین، فرضیه پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شود:

فرضیه پژوهش: توانایی مدیریت، تأثیر معناداری بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ جهت‌گیری پژوهش، از نوع کاربردی و از نظر زمانی، گذشته‌نگر است. همچنین، به منظور گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. برای محاسبه معیار سنجش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از تحلیل رگرسیون سری زمانی و برای محاسبه معیار سنجش توانایی مدیریت از تحلیل پوششی داده‌ها^{۱۳} استفاده شده است. برای آزمون فرضیه پژوهش، از تحلیل رگرسیون چندگانه با داده‌های ترکیبی و کنترل اثرات سال و صنعت استفاده شده است. پس از برآورد الگو، آزمون‌های تکمیلی انجام شده و نتایج به دست آمده از برآوردها با یکدیگر مقایسه می‌شوند.

جامعه و نمونه پژوهش

جامعه آماری پژوهش، شامل برخی شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۱ ساله ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۶ است که حائز شرایط زیر باشند:

۱. پایان سال مالی شرکت‌ها، ۲۹ اسفند هر سال باشد.
۲. در صنایع سرمایه‌گذاری مالی و بانک‌ها و بیمه‌ها فعال نباشد.

۳. در طول دوره زمانی پژوهش، سال مالی خود را تغییر نداده باشند.
۴. داده‌های آن‌ها جهت محاسبه متغیرهای پژوهش، به‌طور کامل در دسترس باشد.
- از آن‌جا که متغیر قابلیت مقایسه، در بین شرکت‌های هر صنعت و جدا از سایر صنایع، تعریف و محاسبه می‌شود؛ پس از اعمال شرایط یاد شده، به پیروی از پژوهش فروغی و قاسم‌زاد (۱۳۹۴) صنایعی انتخاب شدند که حداقل شش شرکت در آن‌ها فعال باشد. در نهایت ۱۲۰ شرکت فعال در ۱۲ صنعت به عنوان جامعه انتخاب شدند که با توجه به محدود بودن آن، کل جامعه به عنوان نمونه در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفتند.

متغیرهای پژوهش

معیار نخست سنجش قابلیت مقایسه

به عنوان معیار نخست سنجش قابلیت مقایسه حسابداری، الگوی ديفرانکو و همکاران (۲۰۱۱)، که از رگرسیون سود - بازده برای برآورد ارتباط بین وقایع اقتصادی و خروجی سیستم حسابداری استفاده می‌کند، به کار گرفته شده است. در این الگو، از بازده سهام به عنوان معیاری برای انعکاس واقعیت‌های اقتصادی و از سود حسابداری به عنوان معیاری برای انعکاس خروجی سیستم حسابداری استفاده شده است. بر اساس این الگو، دو شرکت i و j زمانی سیستم حسابداری قابل مقایسه‌ای دارند که مبالغ حسابداری مشابهی را برای وقایع اقتصادی مشابه و مبالغ حسابداری متفاوتی را برای وقایع اقتصادی متفاوت گزارش کنند. ديفرانکو و همکاران (۲۰۱۱) بیان می‌کنند که بازده سهام، منعکس‌کننده وقایع اقتصادی و در واقع خلاصه‌ای از تغییر در ارزش سهام است و تحت تأثیر تصمیمات سرمایه‌گذاران در خصوص تخصیص سرمایه است. برای محاسبه این معیار، ابتدا الگوی (۱) با استفاده از ۱۱ دوره یک ساله به صورت سری زمانی برآورد می‌شود.

$$\text{Earnings}_{it} = \alpha_i + \beta_i \text{Return}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

که در آن، Earnings سود عملیاتی است که با ارزش بازار سهام ابتدای دوره، همگن می‌شود و Return بازده سالانه سهام است. افزون بر آن، i نماد شرکت و t نماد سال است.

در رابطه (۱) ضرایب α_i و β_i نشان می‌دهند که چگونه وقایع اقتصادی در سود حسابداری شرکت i منعکس می‌شوند. با فرض یکسان بودن وقایع اقتصادی (بازده)، برای سنجش میزان تشابه در عملکرد سیستم‌های حسابداری دو شرکت i و j در انعکاس رویدادهای اقتصادی، سود شرکت i به وسیله تابع خود شرکت i و نیز تابع شرکت j به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$E(\text{Earnings}_{iit}) = \alpha_i + \beta_i \text{Return}_{it} \quad (2)$$

$$E(\text{Earnings}_{ijt}) = \alpha_j + \beta_j \text{Return}_{it} \quad (3)$$

که در آن‌ها، $E(\text{Earning})_{iit}$ سود مورد انتظار شرکت i با استفاده از تابع و بازده سهام شرکت i در زمان t ، و $E(\text{Earning})_{ijt}$ سود مورد انتظار شرکت j با استفاده از تابع شرکت j و بازده سهام شرکت i در زمان t است. قابلیت مقایسه حسابداری بین شرکت i و شرکت j (Comp_{ij}) به صورت منفی میانگین قدرمطلق تفاضل بین سودهای برآورد شده با استفاده از توابع حسابداری شرکت i و شرکت j محاسبه می‌شود. شرکت i و شرکت j باید در یک گروه صنعتی یکسان قرار داشته باشند.

$$\text{Comp}_{ijt} = -\frac{1}{11} \times \sum_{1-10}^t |E(\text{Earnings}_{ijt}) - E(\text{Earnings}_{iit})| \quad (4)$$

مقادیر بزرگ‌تر این شاخص بیانگر قابلیت مقایسه بالاتر بین شرکت i و شرکت j است. در نهایت، با میانگین‌گیری از تمامی ترکیب‌های Comp_{ij} ، یک شاخص قابلیت مقایسه حسابداری در سطح هر شرکت محاسبه می‌گردد که آن را CompAcct^{14} می‌نامیم.

معیار دوم سنجش قابلیت مقایسه

معیار دوم قابلیت مقایسه، بر داده‌های بازار متکی نبوده و از یک رگرسیون سود بر روی جریان نقدی سال آتی برای برآورد ارتباط بین وقایع اقتصادی و روش‌های حسابداری استفاده می‌کند. پیرو پژوهش بارت^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۲)، جریان نقدی سال آتی به عنوان خروجی اقتصادی استفاده می‌شود، زیرا پیش‌بینی جریان نقدی سال آتی

نقشی اساسی در الگوی اقتصادی ارزش سهام دارد و باید برای تصمیمات تخصیص سرمایه دارای محتوای اطلاعاتی باشد. از داده‌های سالانه یازده سال استفاده شده و معادله زیر برای دوره مورد نظر برآورد خواهد شد:

$$\text{Earnings}_{it} = \alpha_i + \beta_i \text{CF}_{it+1} + \varepsilon_{it} \quad (5)$$

که در آن، CF_{it+1} جریان نقدی سال $t+1$ است که از طریق ترانزنامه محاسبه شده و بر ارزش بازار سهام پایان سال مالی t ، برای شرکت i تقسیم شده است. Earnings_{it} سود قبل از ارقام غیر عادی است که بر ارزش بازار سهام ابتدای سال مالی، برای شرکت i در سال t تقسیم شده است. از معادله (5) و فرآیندی مشابه شاخص اول برای محاسبه این شاخص استفاده می‌شود و آن را CompCF^{16} می‌نامیم.

معیار سوم سنجش قابلیت مقایسه

در معیار سوم قابلیت مقایسه، از جریان‌های نقدی عملیاتی به عنوان معیار وقایع اقتصادی و از ارقام تعهدی به عنوان معیار ارقام حسابداری استفاده شده است. این شاخص که در واقع نسخه تعدیل شده شاخص **دیفرانکو و همکاران (۲۰۱۱)** است؛ توسط **کاسکینو و گاسن^{۱۷} (۲۰۱۵)** ارائه شده است. بر این اساس، الگوی زیر برای هر شرکت و به صورت سری زمانی برآورد می‌شود:

$$\text{Accrual}_{it} = \alpha_i + \beta_i \text{CF}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (6)$$

که در آن، ACC_{it} ارقام تعهدی و CF_{it} جریان نقدی عملیاتی است. هر دو متغیر با ارزش بازار سهام ابتدای دوره همگن شده‌اند. با به کارگیری معادله (6) و فرآیندی مشابه فرآیند محاسبه شاخص اول، شاخص سوم قابلیت مقایسه محاسبه شده که آن را CompAccrual^{18} می‌نامیم.

توانایی مدیریت (MA)

دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) برای اولین بار الگوی جدیدی در ارتباط با سنجش توانایی مدیریت در شرکت‌ها ارائه کردند که با استفاده از متغیرهای حسابداری، توانایی

مدیریت را به صورت کمی اندازه گیری می کند. تا قبل از آن، توانایی مدیریت با استفاده از متغیرهای غیر حسابداری ارزیابی می شد. به تبعیت از الگوی **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲)**، امتیاز توانایی مدیریت در دو مرحله اندازه گیری می شود. در مرحله اول، از روش تحلیل پوششی داده ها استفاده می شود. تحلیل پوششی داده ها یک روش آماری غیر پارامتری به منظور محاسبه کارایی واحدهای تصمیم گیرنده است. در این روش، عملکرد یک سیستم با استفاده از داده های ورودی و خروجی اندازه گیری می شود. در این الگو درآمد حاصل از فروش به عنوان خروجی سیستم و ۷ متغیر دیگر به عنوان ورودی سیستم در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر، کارایی شرکت نسبت به صنعت از طریق مقایسه فروش شرکت با شرط کنترل ورودی های هزینه و سرمایه (شامل بهای تمام شده کالای فروش رفته، هزینه های اداری، عمومی و فروش، خالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات، خالص اجاره های عملیاتی، خالص تحقیق و توسعه، سرقفلی خریداری شده، و سایر دارایی های نامشهود) محاسبه می شود. بنابراین، ورودی های اندازه گیری شده، منعکس کننده دارایی های مشهود و نامشهود، سرمایه خلاقانه (تحقیق و توسعه)، و سایر ورودی هایی است که به صورت جداگانه در صورت های مالی گزارش نمی شوند؛ مثل نیروی کار و خدمات مشاوره ای، که در هزینه فروش و هزینه های اداری، عمومی و فروش در بر گرفته می شوند. این هفت ورودی، تا حد زیادی، انتخاب های مدیران در دستیابی به درآمد را پوشش می دهند. به صورت خاص، از تکنیک تحلیل پوششی داده ها به منظور حل مسئله بهینه سازی زیر استفاده می شود:

$$\max_{\theta} = \frac{Sales}{v_1 CoGS + v_2 SG\&A + v_3 PPE + v_4 Lease + v_5 R\&D + v_6 GW + v_7 Int} \quad (7)$$

که در آن، Sales درآمد حاصل از فروش، CoGS بهای تمام شده کالای فروش رفته شرکت زدر سال t، SG&A هزینه های عمومی، اداری و فروش شرکت زدر سال t، PPE مانده خالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات شرکت زدر ابتدای سال t، Lease هزینه اجاره عملیاتی شرکت زدر سال t، R&D هزینه تحقیق و توسعه شرکت زدر سال t، GW

سرفصلی خریداری شده شرکت زدر ابتدای سال t ، Int_t خالص سایر دارایی‌های نامشهود شرکت زدر ابتدای سال t است.

برای هر سال- شرکت، بهینه‌سازی فوق یک ضریب خاص (ν) برای متغیرهای ورودی ایجاد می‌کند که نسبت θ را حداکثر می‌کند. به منظور مشخص شدن کارایی سال- شرکت ز نسبت به سایر شرکت‌ها، ضریب ورودی‌ها برای سایر مشاهدات سال- شرکت در صنعت نیز به کار گرفته می‌شود. سپس، امتیازات کارایی در یک صنعت تقسیم بر کاراترین سال- شرکت شده، که حاصل آن یک کارایی نسبی بین صفر و یک است. مشاهدات با مقدار ۱ کاراترین هستند و مجموعه‌ای از شرکت‌های با کارایی برابر ۱، مرز عملیات کارا را برای مجموعه‌ای از ترکیب‌های ورودی محتمل تشکیل می‌دهند. فاصله یک مشاهده تا مرز کارا، بیانگر میزانی است که یک شرکت نیاز دارد فروش را افزایش داده (با فرض ثابت ماندن مجموعه ورودی فعلی) یا سرمایه یا هزینه‌ها را کاهش دهد (با فرض ثابت ماندن سطح فروش فعلی) تا به سطح مرز کارا دست یابد.

کارایی به دست آمده از روش فوق می‌تواند هم به مدیریت و هم به شرکت نسبت داده شود. برای مثال، با فرض ثابت بودن اندازه شرکت، مدیر تواناتر می‌تواند روندها را بهتر پیش‌بینی کند؛ در حالی که، با فرض ثابت بودن توانایی مدیر، مدیر یک شرکت بزرگ قدرت چانه‌زنی بالاتری با عرضه‌کنندگان دارد. در نتیجه به منظور خنثی کردن اثر خصوصیات مختص شرکت بر امتیاز کارایی مدیر، مطابق **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲)**، مرحله دومی از تحلیل مورد نیاز است. این خصوصیات مختص شرکت شامل ویژگی‌هایی است که مدیر را کمک می‌کنند، مانند اندازه شرکت، سهم بازار شرکت، جریان نقدی آزاد شرکت، عمر پذیرش شرکت در بورس و یا ویژگی‌هایی که سد راه مدیر می‌شوند، مانند عملیات خارجی، که باعث افزایش پیچیدگی عملیات می‌شوند. به این منظور، با در نظر گرفتن این ۵ متغیر، الگوی رگرسیونی زیر برای صنعت برآورد می‌شود:

$$\text{Firm Efficiency} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Size} + \alpha_2 \text{Market Share} + \alpha_3 \text{FCF} + \alpha_4 \text{Age} + \alpha_6 \text{Export} + \text{Year} + \varepsilon \quad (8)$$

که در آن، Size: اندازه شرکت زدر سال t بوده و برابر است با لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌های شرکت؛ Market Share: سهم بازار شرکت زدر سال t و برابر است با نسبت فروش شرکت به فروش کل صنعت؛ FCF: افزایش (کاهش) در جریان‌های نقد عملیاتی شرکت زدر سال t را نشان می‌دهد که در صورت مثبت بودن جریان‌های نقد عملیاتی، برابر یک و در صورت منفی بودن برابر صفر در نظر گرفته شده است؛ Age: عمر پذیرش شرکت t در بورس اوراق بهادار بوده و برابر است با لگاریتم طبیعی تعداد سال‌هایی که شرکت در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده است؛ Export: متغیر مجازی صادرات شرکت زدر سال t بوده و برای شرکت‌هایی که صادرات داشته‌اند برابر ۱ و در غیر این صورت، صفر در نظر گرفته می‌شود. باقیمانده (ε) این الگو همان امتیاز توانایی مدیریت است، که به تیم مدیریتی نسبت داده شده و به عنوان شاخص اصلی توانایی مدیریت شناخته می‌شود.

متغیرهای کنترلی

متغیرهای کنترلی با بررسی نتایج پژوهش‌های پیشین مانند ژانگ^{۱۹}، (۲۰۱۸)، سان (۲۰۱۶) و ونگ^{۲۰} و همکاران (۲۰۱۶) به شرح زیر انتخاب شده‌اند:

مدیریت سود (EM): سطح بالای مدیریت سود، رابطه بین وقایع اقتصادی و ارقام گزارش شده در صورت‌های مالی را تضعیف می‌کند و در نتیجه، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین شرکت‌های مختلف را کاهش می‌دهد (رأس و همکاران، ۲۰۱۶). در این پژوهش، مدیریت سود با استفاده از الگوی کوتاری^{۲۱} و همکاران (۲۰۰۵) که در واقع شکل تعدیل شده الگوی جونز است، اندازه‌گیری شده است.

نوسان بازده دارایی‌ها (RVol): از دید استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی هر چه نوسانات بازده دارایی‌ها طی سال‌های مختلف بالاتر باشد، آنان ریسک بیشتری را متحمل شده و در نتیجه بازده بالاتری را از شرکت توقع دارند که این موضوع موجب افزایش هزینه سرمایه شرکت خواهد شد. در نتیجه، برای جلوگیری از این مسئله ممکن است مدیران دست به مدیریت سود زده و با دستکاری گزارش‌های مالی، مانع از انعکاس سود پرنوسان شوند.

این امر موجب خواهد شد که صورت‌های مالی به‌طور کامل وضعیت اقتصادی را منعکس نکرده و در نتیجه منجر به کاهش سطح قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شود (رأس و همکاران، ۲۰۱۶). در این پژوهش، به پیروی از رأس و همکاران (۲۰۱۶)، نوسان بازده دارایی‌ها معادل انحراف معیار بازده دارایی‌ها در سه سال اخیر تعریف شده است.

اندازه شرکت (Size): بسیاری از پژوهش‌های پیشین حاکی از تأثیر مثبت اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی هستند. از جمله استدلال‌هایی که برای توجیه این رابطه ذکر شده می‌توان به برقراری سیستم کنترل داخلی کارآمد، دسترسی به مؤسسات بزرگ حسابرسی و رعایت هزینه اعتبار و شهرت اشاره کرد (اخگر و کرمی، ۱۳۹۳). علاوه بر این، شرکت‌های بزرگ‌تر به دلیل دسترسی به منابع مالی بیشتر، از سیستم‌های حسابداری قوی‌تری بهره می‌برند. در این پژوهش، به پیروی از رأس و همکاران (۲۰۱۶)، اندازه شرکت که معادل لگاریتم ارزش بازار شرکت در نظر گرفته شده، به عنوان متغیر کنترلی در الگو آورده شده است.

زیان (Loss): متغیری مجازی است که در صورت منفی بودن رقم سود خالص، معادل یک و در غیر این صورت معادل صفر تعریف می‌شود.

نسبت جریان نقدی عملیاتی (CFO): معادل نسبت وجوه نقد عملیاتی بر کل دارایی‌های ابتدای دوره است. این جریان شامل جریان‌های نقدی ورودی و خروجی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی (فعالیت‌های اصلی و مستمر مولد درآمد عملیاتی) است که براساس سایر بخش‌ها تعدیل شده است. به پیروی از ونگ و همکاران (۲۰۱۶) این متغیر نیز به عنوان متغیر کنترلی در الگو گنجانده شده است.

نسبت بدهی (Debt): معادل نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها تعریف می‌شود.

نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار (BM): معادل لگاریتم طبیعی نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار سهام در پایان سال مالی است. به پیروی از پژوهش ونگ و همکاران (۲۰۱۶)، این متغیر شاخصی برای اندازه‌گیری انتظارات بازار از رشد شرکت است.

هزینه سرمایه (Ke): به منظور اندازه گیری هزینه حقوق صاحبان سرمایه در این پژوهش، به پیروی از ثقفی و بولو (۱۳۸۸) از الگوی ارزش گذاری گوردون استفاده شده است.

الگوی آزمون فرضیه

به منظور آزمون فرضیه این پژوهش از الگوی (۹) استفاده شده است. برای اندازه گیری متغیر وابسته قابلیت مقایسه از سه معیار مختلف استفاده می شود.

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 MA_{it} + \beta_2 EM_{it} + \beta_3 RVol_{it} + \beta_4 Size_{it} + \beta_5 Loss_{it} + \beta_6 CFO_{it} + \beta_7 Debt_{it} + \beta_8 BM_{it} + \beta_9 Ke_{it} + \sum_k \gamma_k Ind_{itk} + \sum_l \theta_l Year_{itk} + \varepsilon_{it} \quad (9)$$

که در آن، Y معیار قابلیت مقایسه صورت های مالی است که می تواند CompAcct، CompCF یا CompAccrual باشد. نمادهای $\sum_k \gamma_k Ind_{itk}$ و $\sum_l \theta_l Year_{itk}$ متغیرهای موهومی جهت کنترل اثرات سال ها و صنایع و سایر متغیرها نیز پیش از این تعریف شده اند.

یافته های پژوهش

آماره های توصیفی

آماره های توصیفی پژوهش که شمایی کلی از وضعیت توزیع داده ها را ارائه می کنند، در جدول شماره ۱ ارائه شده اند. آماره های توصیفی نشان می دهند که میانگین امتیاز قابلیت مقایسه ۰/۲۳۵- است. مقدار بزرگتر این معیار، نشانگر قابلیت مقایسه بالاتر است. نتایج نشان می دهد که میانگین امتیاز توانایی مدیریت ۰/۰۰۳ است. این مقدار تقریباً برابر با مقادیر به دست آمده در سایر پژوهش های پیشین داخلی در زمینه توانایی مدیریت بوده و بیانگر پایین بودن سطح توانایی مدیریت در شرکت های تحت بررسی است. با این حال، با توجه به مقدار میانه (۰/۰۰۲-) برای این متغیر، می توان چنین بیان داشت که تقریباً نیمی از مدیران تأثیر مثبتی بر عملکرد شرکت داشته اند. همچنین، نتایج نشان می دهد که میانگین نوسانات بازده دارایی ها ۴ درصد است. حدود ۱۱ درصد مشاهدات زیان گزارش کرده اند. افزون بر آن، میانگین جریان وجوه نقد عملیاتی معادل ۵ درصد دارایی ها است. به طور میانگین، ۶۴ درصد از سرمایه شرکت های مورد بررسی، از طریق بدهی ها تأمین شده است. سایر مقادیر آماره های توصیفی نیز در ستون های دیگر جدول شماره ۱ ارائه شده اند.

جدول شماره ۱. آماره‌های توصیفی						
چولگی	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	میانه	میانگین	
-۰/۱۱۲	۰/۲۵۲	-۱/۷۹۳	-۰/۰۰۶	-۰/۲۲۸	-۰/۲۳۵	CompAcct
-۰/۰۸۴	۰/۳۶۳	-۱/۳۶۱	۰/۰۰۰	-۰/۴۶۹	-۰/۴۷۳	CompCF
-۰/۲۰۲	۰/۲۵۰	-۱/۱۱۲	-۰/۰۳۹	-۰/۳۵۷	-۰/۴۱۷	CompAccrual
-۰/۳۳۸	۰/۱۳۱	-۰/۳۷۳	۰/۳۴۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	MA
۰/۲۰۷	۰/۰۵۱	۰/۰۰۲	۰/۳۲۱	۰/۰۷۱	۰/۰۷۵	EM
۰/۵۵۰	۰/۰۵۲	-۰/۰۳۶	۰/۳۲۳	۰/۰۳۹	۰/۰۴۳	RVol
۰/۴۱۴	۱/۲۸۷	۹/۶۲۸	۱۸/۶۲۷	۱۳/۱۱۲	۱۳/۰۶۷	Size
۰/۱۹۹	۰/۰۹۲	-۰/۱۶۷	۰/۲۹۳	۰/۰۵۳	۰/۰۵۱	CFO
-۰/۱۶۸	۰/۱۳۲	۰/۳۱۲	۰/۹۲۳	۰/۶۳۸	۰/۶۴۱	Debt
۰/۰۵۴	۰/۵۳۴	-۱/۶۳۸	۰/۶۷۱	-۰/۴۹۸	-۰/۵۰۳	BM
۰/۰۶۱	۰/۰۷۲	۰/۰۸۹	۰/۴۴۲	۰/۲۶۵	۰/۲۶۳	Ke
						Loss

۱۳۸۷ سال شرکت سودده، ۱۷۳ سال - شرکت زیان‌ده

نتایج آزمون فرضیه

به منظور آزمون فرضیه این پژوهش، از الگوی (۹) استفاده شده است. نتایج برآورد این الگو با استفاده از متغیر وابسته CompAcct در جدول شماره ۲ ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد ضریب متغیر توانایی مدیریت (۰/۰۵۵) در سطح ۵ درصد معنادار است. از متغیرهای کنترلی، ضریب مدیریت سود (-۰/۱۷۳)، نسبت بدهی (-۰/۰۸۹)، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار (۰/۰۲۹) و هزینه سرمایه سهام عادی (۰/۱۱۲) در سطح ۱ درصد و ضریب متغیر مدیریت سود (-۰/۱۶۹) و زیان (-۰/۰۱۹) در سطح ۵ درصد معنادار است. مقدار آماره تورم واریانس بیانگر عدم وجود همخطی بین متغیرهای توضیحی است. معناداری آماره فیشر (۱۰۸/۰۲۴) در سطح ۱ درصد حاکی از معناداری کلی الگو است. مقدار آماره دوربین - واتسون (۲/۰۱۱) حاکی از عدم وجود مشکل خودهمبستگی سریالی در اجزای اخلاص الگو است. معناداری آماره نسبت راستنمایی^{۲۲} (۳۵/۱۱۳) نشان می‌دهد که باقیمانده‌های الگو، مشکل ناهمسانی واریانس^{۲۳} دارند و جهت رفع این موضوع، الگو با رویکرد حداقل مربعات تعمیم یافته^{۲۴}، برآورد شده است. ضریب تعیین نیز نشان می‌دهد که

متغیرهای مستقل در مجموع حدود ۴۱ درصد از تغییرات قابلیت مقایسه را تبیین می‌نماید. نتایج نشان می‌دهد که ضریب متغیر توانایی مدیریت مثبت و معنادار است. بنابراین، فرضیه این پژوهش رد نمی‌شود.

جدول شماره ۲. نتایج برآورد الگوی (۹) با استفاده از متغیر وابسته CompAcct

متغیرها	ضریب	آماره تی	سطح معناداری	انحراف استاندارد	تورم واریانس
عرض از مبدأ	-۰/۱۹۶	-۵/۱۵۸	۰/۰۰۰	۰/۰۳۷	---
MA	۰/۰۵۵	۲/۶۱۹	۰/۰۰۹	۰/۰۲۰	۱/۰۱۱
EM	-۰/۱۶۹	-۳/۵۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۴۶	۱/۰۱۵
RVol	-۰/۱۱۳	-۱/۲۶۹	۰/۲۰۵	۰/۰۸۸	۱/۱۱۳
Size	-۰/۰۲۳	-۰/۱۹۰	۰/۸۴۹	۰/۱۱۹	۱/۰۱۵
BM	۰/۰۲۹	۷/۲۵۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴	۱/۱۱۳
CFO	-۰/۰۰۳	-۰/۰۶۴	۰/۹۴۹	۰/۰۴۸	۱/۱۳۴
Ke	۰/۱۱۲	۳/۲۹۴	۰/۰۰۱	۰/۰۳۳	۱/۰۲۳
Debt	۰/۰۸۹	۳/۲۹۶	۰/۰۰۱	۰/۰۲۶	۱/۱۲۴
Loss	-۰/۰۱۹	-۲/۷۱۴	۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	۱/۰۴۷
اثرات صنعت		کنترل شد			
اثرات سال		کنترل شد			
ضریب تعیین		۴۱/۳۴ درصد	آماره فیشر (معناداری)		(۰/۰۰) ۱۰۸/۰۲۴
دوربین-واتسون		۲/۰۱۱	نسبت راستنمایی (معناداری)		(۰/۰۰) ۳۵/۱۱۳

آزمون‌های تکمیلی

قابلیت مقایسه یک ویژگی کیفی بوده و برای سنجش آن می‌توان از روش‌های مختلفی استفاده کرد. در بخش توضیح متغیرها، دو معیار جایگزین CompCF و CompAccrual برای سنجش قابلیت مقایسه معرفی شد. در این بخش، به عنوان آزمون‌های تکمیلی، از این معیارها به عنوان متغیر وابسته در برآورد الگوی (۹) استفاده می‌شود. نتایج برآورد الگوی مزبور با متغیرهای وابسته جایگزین در جدول شماره (۳) گزارش شده است.

جدول شماره ۳. نتایج برآورد الگوی (۹) با متغیرهای وابسته متفاوت

CompAccrual			CompCF			متغیرها
SD	t آماره	ضریب	SD	t آماره	ضریب	
۰/۰۸۱	-۶/۲۷۷	-۰/۵۲۱***	۰/۰۷۹	-۱۴/۰۵۳	-۱/۱۲۴***	عرض از مبدأ
۰/۰۳۳	۳/۴۷۱	۰/۱۱۸***	۰/۰۳۵	۵/۷۴۷	۰/۲۰۷***	MA
۰/۰۸۰	۰/۷۷۲	۰/۰۶۱	۰/۰۸۷	۱/۰۹۲	۰/۰۹۵	EM
۰/۱۱۵	۲/۲۸۷	۰/۲۶۳**	۰/۱۰۱	-۰/۳۷۳	-۰/۰۳۸	RVol
۰/۰۰۵	-۰/۰۶۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۲/۸۳۴	۰/۰۱۷**	Size
۰/۰۰۸	-۲/۳۳۴	-۰/۰۲۱***	۰/۰۲۳	-۹/۴۷۸	-۰/۲۱۸***	BM
۰/۰۴۳	-۱/۶۹۸	-۰/۰۷۳*	۰/۰۶۱	-۰/۲۳۴	-۰/۰۱۴	CFO
۰/۰۸۴	۲/۵۱۲	۰/۲۱۱**	۰/۰۸۳	۲/۹۱۶	۰/۲۴۲***	Ke
۰/۰۲۶	۲/۴۲۳	۰/۰۶۳**	۰/۰۳۹	-۲/۶۷۵	-۰/۱۰۷***	Debt
۰/۰۴۸	-۲/۳۵۴	-۰/۱۱۳**	۰/۰۱۹	-۷/۲۶۳	-۰/۱۳۸***	Loss
	کنترل شد			کنترل شد		اثرات سال
	کنترل شد			کنترل شد		اثرات صنعت
	۷۰/۲۷			۶۴/۳۷		ضریب تعیین

***، **، * و * به ترتیب در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ معنادار است.

در ستون دوم جدول شماره ۳ از معیار دوم سنجش قابلیت مقایسه (CompCF) در برآورد الگوی (۹) استفاده شده و ضرایب و آماره t گزارش شده است. ضریب متغیر توانایی مدیریت (۰/۲۰۷) در سطح ۱ درصد مثبت و معنادار است. بنابراین، فرضیه پژوهش رد نمی‌شود. استفاده از معیار سوم سنجش قابلیت مقایسه (CompAccrual) در برآورد الگوی نیز نتایج مشابهی را نشان می‌دهد. این نتایج در ستون سوم جدول شماره ۳ ارائه شده‌اند. مطابق این نتایج، ضریب متغیر توانایی مدیریت (۰/۱۱۸) در سطح ۱ درصد مثبت و معنادار است. بنابراین، با استفاده از متغیرهای وابسته جایگزین نیز فرضیه پژوهش رد نمی‌شود و در نتیجه نتایج آزمون فرضیه پژوهش تأیید می‌گردد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر در راستای مطالعاتی است که در پی یافتن عوامل مؤثر بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی هستند. قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تا حد زیادی متأثر از

استانداردهای حسابداری و حسابرسی است. با وجود این، استانداردهای فعلی به تنهایی و به طور کامل پیامدهای گزارشگری مالی را مشخص نمی کنند و سایر عوامل اقتصادی و حسابداری نیز نقش مهمی در تعیین میزان قابلیت مقایسه صورت های مالی ایفا می نمایند. از جمله این عوامل، توانایی مدیریت است که در این پژوهش به بررسی تأثیر این متغیر بر میزان قابلیت مقایسه صورت های مالی پرداخته شده است.

در این پژوهش، توانایی مدیریت با استفاده از الگوی **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲)**، و قابلیت مقایسه با استفاده از معیار **دیفرانکو و همکاران (۲۰۱۱)** اندازه گیری شد. نتایج آزمون فرضیه این پژوهش حاکی از وجود رابطه مثبت و معنادار بین عملکرد خاص مدیر و قابلیت مقایسه صورت های مالی است. به عنوان آزمون های تکمیلی، از دو معیار جایگزین برای سنجش قابلیت مقایسه صورت های مالی در الگوی پژوهش استفاده شد. نتایج این آزمون ها یافته های الگوی اصلی را تأیید کردند. این نتیجه به نوعی با نتایج پژوهش **دمرجیان و همکاران (۲۰۱۷)** و **گارسیا مکا و گارسیا سانچز^{۲۵} (2018)** مبنی بر نقش مثبت توانایی مدیریت در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی همراستا است. نتایج به دست آمده، شواهدی را ارائه کردند که نشان می دهد مدیران تواناتر، صورت های مالی قابل مقایسه تری را ارائه می دهند. این رابطه می تواند به این صورت توجیه شود که مدیران تواناتر به علت شناخت بهتر از شرکت و محیط تجاری، پیش بینی بهتری از جریان های نقدی آتی و برآورد دقیق تری از ارقام تعهدی داشته، و همچنین از کارمندان و سیستم حسابداری قوی تری بهره می برند.

با توجه به نتایج به دست آمده، به شرکت ها پیشنهاد می شود تا با بهره گیری از مدیران تواناتر، زمینه را برای ارتقای ویژگی قابلیت مقایسه و به تبع آن افزایش کیفیت گزارشگری مالی و همچنین ارتقای فضای کسب و کار فراهم آورند. از جمله مواردی که تعمیم پذیری یافته های پژوهش حاضر را با محدودیت روبرو می کند، عدم وجود معیاری عینی تر برای سنجش متغیرهای کیفی مانند توانایی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی است.

پژوهشگران آتی می‌توانند با بررسی دقیق‌تر رابطه بین توانایی مدیریت و قابلیت مقایسه، دلیل ارتباط و مکانیسم اثر این متغیرها را مشخص سازند.

یادداشت‌ها

1. Demerjian
2. Graham
3. Kaplan
4. Bamber
5. Dyreng
6. Ge
7. Ross
8. Ross
9. DeFranco
10. Kim
11. Healy and Wahlen
12. Kawada
13. Data Envelopment Analysis
14. Accounting Comparability
15. Barth
16. Cash Flow Comparability
17. Cascino
18. Accrual Comparability
19. Zhang
20. Wang
21. Kothari
22. Likelihood Ratio
23. Heteroskedasticity
24. Generalized Least Squares
25. Garcia-Meca and Gracia-Sanchez

منابع

- اخگر، محمدمید؛ افشار کرمی. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *بررسی‌های حسابداری* ۱(۴)، ۲۲-۱.
- بزرگ اصل، موسی؛ صالح‌زاده، بیستون. (۱۳۹۳). توانایی مدیریت و کیفیت اقلام تعهدی. *دانش حسابداری*، ۵(۱۷)، ۱۱۹-۱۳۹.
- تقفی، علی؛ بولو، قاسم (۱۳۸۸). هزینه حقوق صاحبان سهام و ویژگی‌های سود. *تحقیقات حسابداری*، ۲، ۲۸-۴.
- فروغی، داریوش؛ قاسم‌زاد، پیمان. (۱۳۹۴). تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ضریب واکنش سودهای آتی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۲(۴)، ۴۷۹-۵۰۰.
- کیا، علی؛ صفری گرابلی، مهدی. (۱۳۹۶). قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، مدیریت سود تعهدی و مدیریت واقعی سود. *دانش حسابداری مالی*، ۴(۲)، ۱۳۷-۱۱۵.
- محمدی خشویی، حمزه؛ هاشمی، سیدعباس؛ امیری، هادی. (۱۳۹۴). تأثیر سبک حسابرس بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری. *حسابداری مالی*، ۷(۲۷)، ۱۴۹-۱۲۲.
- منصورفر، غلامرضا؛ دیدار، حمزه؛ حسین‌پور، وحید. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۷(۱)، ۵۴-۳۷.

References

- Akhgar, M., Karami, A. (2014). Firm characteristics and financial reporting quality of quoted listed companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Iranian Accounting Review*, 1(4), 1-22 [In Persian].
- Bamber, L., Jiang, J., Wang, I. (2010). What's my style? The influence of top managers on voluntary corporate financial disclosure. *The Accounting Review*, 85(4), 1131-1162.
- Barth, M.E., Landsman, W.R., Lang, W.C. (2012). Are IFRS-based and US GAAP-based accounting amounts comparable? *Journal of Accounting and Economics*, 54(1), 68-93.
- Bozorgasl, M., Salehzadeh, B. (2014). Managerial ability and accruals quality. *Journal of Accounting Knowledge*, 5(17), 119-139. [In Persian]
- Cascino, S., Gassen, J. (2015). What drives the comparability effect of mandatory ifrs adoption? *Review of Accounting Studies*, 20, 242-82.
- De Franco, G., Kothari, S.P., Verdi, R.S. (2011). The benefits of financial statement comparability. *Journal of Accounting Research*, 49, 895-931.
- Demerjian, P., Lev, B., McVay, S. (2012). Quantifying managerial ability: A new measure and validity tests. *Management Science*, 58(7), 1229-1248.
- Demerjian, P., Lewis, M., McVay, S. (2013). Managerial ability and earnings quality. *The Accounting Review*, 88(2), 463-498.
- Demerjian, P., Lewis, M., McVay, S. (2017). How does international earnings smoothing vary with managerial ability? *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 2017, 1-32.
- Dyreg, S., Hanlon, M., Maydew, E. (2010). The effects of executives on corporate tax avoidance. *The Accounting Review*, 85(4), 1163-1189.
- Financial Accounting Standards Board (2010). Conceptual framework for financial reporting. *Statement of Financial Accounting Concepts No. 8*, Norwalk, CT: FASB.
- Foroghi, D., Ghasemzad, P. (2015). The effect of financial statement comparability on future earnings response coefficients. *The Iranian Accounting and Auditing Review*, 22(4), 479-500 [In Persian].
- Garcia-Meca, E., Garcia-Sanchez, I.M. (2018) Does managerial ability influence the quality of financial reporting? *European Management Journal*, 36(4), 544-557.
- Ge, W., Matsumoto, D., Zhang, J. (2011). Do CFOs have style? An empirical investigation of the effect of individual CFOs on accounting practices. *Contemporary Accounting Research*, 28(4), 1141-1179.
- Graham, J., Li, S., Qiu, J. (2011). Managerial attributes and executive compensation. *Review of Financial Studies*, 24, 1944-1979.

- Healy, P.M., Wahlen, J.M.. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365-383.
- Kaplan, S., Klebanov, M., Sorensen, M. (2012). Which CEO characteristics and abilities matter? *The Journal of Finance*, 67(3), 973-1007.
- Kawada, B. (2014). Auditor offices and the comparability and quality of clients' earnings. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2510186>.
- Kia, A., Safari Geryeli, M. (2017). Financial statements comparability, accrual-based earnings management, real earnings management: an empirical test of tehran stock exchange. *Journal of Empirical Research on Accounting*, 4(2), 115-137. [In Persian]
- Kim, S., Kraft, P., Ryan, S. (2013). Financial statement comparability and credit risk. *Review of Accounting Studies*, 18(3), 783-823.
- Kothari, S.P., Leone, A.J., Wasley C.E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39(1), 163-197.
- Mansourfar, G., Didar, H., Hosseinpour, V. (2015). The effect of managerial ability on earning quality of listed companies in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Researches*, 7(1), 37-54 [In Persian].
- Mehrvarz, F., Marfou, M. (2015). The relationship between financial statements comparability with stock price in formativeness about future earnings. *Empirical Studies in Financial Accounting Quarterly*, 49, 83-110 [In Persian].
- Mohammadi Khoshouei, H., Hashemi, A., Amiri, H. (2015). Auditor style effect on qualitative characteristics of accounting information. *Quarterly Financial Accounting Journal*, 27, 121-144 [In Persian].
- Ross, J., Shi, L., Xhi, H. (2016). The determinants of accounting comparability around the world. *Working Paper*, Binghamton University.
- Saghafi, A., Bolo, G. (2009). Cost of equity and earnings characteristics. *Accounting Research*, 2, 4-28 [In Persian].
- Sohn, B.C. (2016). The effect of accounting comparability on the accrual-based and real earnings management. *Journal of Accounting Public Policy*, 35, 513-539.
- Wang, Z., Tan, J., Lin, Z., Dong, C. (2016). Auditor quality and IFRS information comparability. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 20(1), 114-129.
- Zhang, J.H. (2018). Accounting comparability, audit effort, and audit outcomes. *Contemporary Accounting Research*, 35(1), 245-276.